

Bába Szilvia

Küldetések találkozása

Józsa Judit művészete és a Magyar Kultúra Alapítvány

A művészlől és a küldetésekről

Az értelmező és szinonima szótárak határozottan szűkszavúak; a küldetés: elhivatottság, hivatás, misszió. Legegyszerűbb értelmezésben tehát a küldetéses ember vagy szervezet mögött áll valaki, vagy valami nagyobb; aki, amely felhatalmazta, felruházta, felkente, üzenetet, feladatot bízott rá. Ahogyan Goethe és Nietzsche fogalmazta: „Annak nevében, ki művein át / öröktől fogva teremti magát...” (*Goethe: Proemion. Szabó Lőrinc fordítása*); „...szemében akkor / valami régi gyúl, / valami nálam – szebb emléke gyúl.” (*Nietzsche: Az ősz. Szabó Lőrinc fordítása*) A vallásos küldetés megfogalmazása a kinyilatkoztatást tartalmazó szent tekercs, könyv. Az irodalmi küldetésé maga a világirodalom. Vannak persze speciális *ars poetica* gyűjtemények; folyóirat-beköszöntő előszó-szemelvények; írók, költők, művészek vallomásainak végtelen sorozata: „Költő vagyok, mit érdekel engem a költészet maga” (*József Attila*); „Műveld a csodát, ne magyarázd.” (*Nagy László*)

A régmúltban küldetéses emberek varázslók, sámánok, próféták, látnokok, jósök, papok, költők, írók, művészek voltak. Ám manapság a modern menedzsment irodalom előírja és a tulajdonosok, versenytársak elvárják, hogy legyen a cégnek, szervezetnek is küldetésnyilatkozata. Ez olykor gyanúsán misztifikálja, ám az áru-világ profanításából mégiscsak felemeli, nagyobb törekvés részévé teszi a cég tevékenységét. Ez a felemelés egyben derivátum is: a portéka, a kínálat valamely, nálam szebb üzenetét is hordozza. Carnegie, Drucker, Toffler mellett a fő klasszikus Philip Kotler szerint egy cég küldetése öt hatás alatt formálódik: a története, a cégvezetők és a tulajdonosok pillanatnyi preferenciái, a cég környezete, a szervezet erőforrásai, végül a szervezetnek saját speciális kompetenciái.

E bevezető után az alábbiakban Józsa Judit kerámiaszobrász-művész és a Magyar Kultúra Alapítvány *küldetéseinek találkozásáról* lesz szó.

Józsa Judit szülei, Józsa János és Julianna Európa-szerte ismert, neves keramikus népművészek Korondon. Judit, két bátyja után egyetlen leánygyermekként, Székelyudvarhelyen született 1974. május 1-jén. Elemi iskoláit Korondon, a középiskolát szülővárosában végezte. Szabadideje minden percét szülei műhelyében töltötte: gyúrt, agyagozott, formázott, festett. Első kisplasztikáját, egy keresztfára boruló öregasszonyt, *Szeretet* címmel, 11 évesen mintázta meg. 1994-ben települt át Magyarországra. A Szent Margit Kórház szociális szervezőjeként dolgozott. Ám az alma nem esik messze a fájától, vagy ahogy Márai Sándor mondja: a művésznak *végzete* van. Józsa Judit édesapjától nemcsak a fazekasság mesterségét tanulta meg, hanem azt is, hogy csak tiszta forrásból szabad merítenie. Ezért is végezte el a Pázmány Péter Katolikus Egyetem művészettörténet szakát: szobrain érezzük a tanult ikonográfia sugárzását. 1996-ban elkészítette a *Honfoglaló magyarokat* megjelenítő kiállítását, amelyet a *Táltosok és szentek. Árpád népe és házá-*

nak szentjei (2003) című tárlat, majd a *Magyar Nagyasszonyok* sorozat (2004, 2005), a *Múzsák kertje* (2006), a *TerrAqua világa* (2007) és a *Magyar mesevilág* (2008) követett. 2004 márciusában *Tiszta Forrás* címmel nyílt meg a műveit és a szülei korondi kerámiáit állandóan bemutató kiskalóriája a Budai Vár Fortuna-udvarában. Eddigi pályafutása során közel száz kiállítása volt. Műveivel eljutott a tengerentúlra, Amerikába, Kanadába és Ausztráliába is. Terrakotta kisplasztikái nem hagyományos korongozással készülnek, hanem az általa kifejlesztett hajtogatással és mintázással. A művész földfestékeket vagy archaikus felületkezelést, „patinázást” alkalmaz, de szereti az alacsonyabb és magasabb hőfokon égetett, színes, mázas felületek játékát is.

A kiállításokról

A Magyar Kultúra Alapítvány a Budai Várban lévő épületének működtetésével, szervező munkájával a magyar-magyar párbeszédet, a kultúrák és régiók találkozását szolgálja. Ennek jegyében minden évben megrendezzük a Magyar Kultúra Napját, a Karikatúra Művészeti Fesztivált, a Budavári Mosolynapokat, a Költészet Napját, a Kárpát-medencei Napokat, a Budavári Mézesnapokat, az Ausztrália Magyar Baráti Köre találkozóit, a Sárospataki Diákok Budapesti Egyesülete rendezvényeit, a Borsod-Abaúj-Zemplén megye Budapesti Baráti Köre eseményeit, a Magyar Emlékekért a Világban Egyesület előadás-sorozatait, tárlatait; továbbá számos könyvbemutatót, előadói estet, kiállítást és képzést. A magyar-magyar találkozók célja: otthonról haza. A Magyar Kultúra Alapítvány mindent megtesz azért, hogy a Kárpát-medence és a nyugati, illetve tengeren túli diaszpóra magyar intézményeit, egyházait, folyóiratait, íróit, költőit, tudósait, táncosait, képzőművészeit itthon bemutassa. Magyar barátainknak lehetőséget adunk arra is, hogy az életútjukról, terveikről a hazai érdeklődőket tájékoztassák. Józsa Judit munkássága és a Magyar Kultúra Alapítvány tevékenysége tehát küldetéses szálakon kapcsolódik össze.

A művészt nyolc évig foglalkoztatta a *Magyar Nagyasszonyok* megfogalmazásának gondolata, hiszen még senki sem ábrázolta és mutatta be őket egy csoportban. Az első részszel – hosszú anyaggyűjtés után – 800-tól 1800-ig jutott el. A Magyar Kultúra Alapítvány épületében a Budai Várban 2004. augusztus 2. és szeptember 10. között 26 magyar nagyasszonyt mutatott be, *DE CLARIS SELECTISQUE MULIERIBUS avagy Magyar Nagyasszonyok I. 800-1800.* címmel. (Az itt jellemzett további kiállítások is ebben az épületben voltak.) A sorozatban az első *Emese*, aki a legenda szerint az Árpádház ősanja. A záró személy a lelki fájdalmai ellenére is erős és önfeláldozó *Árva Bethlen Kata* volt. A kiállítás középpontjában a *Patrona Hungariae*, a *Magyarok Nagyasszonya*, a *Boldogságos Szűz Mária* állt. További megformált nagyasszonyok: *Sarolta*, *Boldog Gizella királyné*, *Árpádházi Szent Piroska*, *Árpádházi Szent Erzsébet*, *Árpádházi Szent Kinga*, *Árpádházi Szent Margit*, *Anjou Mária királynő*, *Rozgonyi Cecília*, *Szilágyi Erzsébet*, *Beatrix királyné*, *Ráskay Lea*, *Sövényházy Márta*, *Kanizsay Dorottya*, *Izabella királyné*, *Nagykárolyi Károlyi Zsuzsanna*, *Lorántffy Zsuzsanna*, *Bedeghi és Berencsi Nyáry Krisztina*, *Széchy Mária*, *Báthory Zsófia*, *Borosjenői Bornemissza Anna*, *Gróf Zrínyi Ilona*, *Petróczy Kata Szidónia*, *Géczy Julianna*. A 2005. augusztus 2. és szeptember 25. között megrendezett *Magyar Nagyasszonyok II. 1800-tól tegnapig* című kiállítás a 19. és a 20. század kiemelkedő asszonyait hozta elénk. E kiállítás középpontjában is a *Patrona Hungariae*, a *Boldogságos Szűz Mária* állt. És a további, agyagba álmódott nagyságok: *Brunsvik Teréz*, *Teleki Blanka*, *Leövey Klára*, *Bezerédj Amália*, *Mária főhadnagy*, *Kossuth Zsuzsa*, *Bohusné-*

Szögyény Antónia, Salkaházi Sára, Zsindelyné Tüdös Klára, Sass Flóra, Hugonnai Vilma, Vendl Mária, Jászai Mari, Szeleczky Zita, Kovács Margit, Aranyváry Emília, Czinka Panna, Kronberger Lili, Rhédey Claudia, Erzsébet királyné (Sissi) és Tóth Ilona. A művész nő válogatása szubjektív, ám a választottak nemzeti történelmünk kimagasló asszonyai. Különböző történelmi korokban, eltérő gazdasági, társadalmi, politikai körülmények között, más-más szellemi közegben és környezetben éltek. Ám közös bennük a ragyogó szellemiség és az, hogy nem származásuk, hanem tetteik miatt érdemelték ki a megbecsülést. Mindkét tárlat rendhagyó történelem óra is volt egyben: a kisplasztikák mellett a látogatók elolvashatták a megformázott nagyasszony életrajzát, amelyek – a művek fotóival – kötetben is megjelentek.

2006-ban a művész keresni kezdte „a nőt”, tehát a magyar irodalom kiemelkedő személyiségeinek műzsáit. Józsa Judit a számára legkedvesebb írók, költők ihletőit mintázta meg. A kiállítás középpontjába a *Magyarország–Anyország* kompozíció került. A *Múzsák kertje* című, látványos kiállításhoz megformázta a Janus Pannonius által Pannónia földjére csábított *kilenc antik műzsát*, Tinódi Lantos Sebestyén műzsáját, *A magyar történelem alakját*, Balassi Bálint *Júliáját*, Csokonai Vitéz Mihály *Lilláját*, Petőfi Sándor *Szendrey Júliáját*, Ady Endre *Lédáját*, Juhász Gyula *Annáját*, Babits Mihály feleségét, *Török Sophie-t*, Márai Sándor feleségét, *Lola* asszonyt, Szabó Lőrinc műzsáját, *Korzáti Erzsébetet*, József Attila három műzsáját – *Vágó Márta*, *Szántó Judit*, *Kozmutza Flóra* – és Radnóti Miklós feleségét, *Gyarmati Fannit*. Persze poén is akadt: Kaffka Margit férje, *Bauer Ervin*; Tamási Áron írásainak ihletője, a *Székely* és Wass Albert legfőbb támasza és forrása: *Erdély*. A kiállításra érkezők virágos lugason át léphettek a terembe, ahol szimbolikus jelentéssel bíró élővirágokkal idéztük meg a címet, azaz a *Múzsák kertjét*. Az életrajzok és a kisplasztikák fotói ismét megjelentek kiadásban is.

A 2007. évi *TerrAqua világa* kiállítás anyaga, ahogyan a cím is utal rá, terrakotta és kagyló. A *Magyar Nagyasszonyok* és a *Múzsák kertje* kisplasztikái között is volt olyan, amelybe Józsa Judit beépített természetes ásványi anyagokat, köveket. A terraqua teremtett lényeinél is felhasznált csigákat, kagylókat, korallokat. A művész új, szakmai kihívásként színes, matt és selyemfényű mázakat használt. A tizenhét lény változatos formákkal és karakterisztikus jegyekkel, szimbolikus utalásokkal fejezte ki a természeti adottság és az alkotói képzeletvilág találkozását, sajátos mitológiát teremtve. Mérvadó művészettörténészek véleménye szerint az egyik legősibb művészeti ágnak tekinthető kerámiaművészetben sikerült új műfajt teremtenie. Az élmény fokozása érdekében a belépőket az installáció részeként tengerparti sétány (egy méter széles homoksáv) fogadta, amelyet mediterrán növények és Józsa Judit kagylógyűjteménye tette még valóságosabbá. A háttérben a tenger zúgása volt hallható.

A 2008. augusztus 14. és október 19. között bemutatott *Magyar mesevilág* ihletőiként a magyar népmesék hősei szolgáltak. A magyar népmesék gazdag mitológiája és szimbólumrendszere egyedülálló a világon. Mindez kifejezésre jutott a *Magyar mesevilág* alakjaiban. Az *Életfa*, a *Föld közepe*, a *Királyfi*, a *Királyleány*, *Jankó*, a *Hold anyja*, a *Nap anyja*, a *Szél anyja*, a *Vasorrú bába*, a *Háromfejű sárkány*, a *Hétfejű sárkány*, *Tündér Ilona*, a *Fehérlófia*, a *Hétsingszakállú*, az *Ördögöcske* és a korábbi tárlatokról már ismert *Emese*, *Erdély* és *Magyarország–Anyország* segítették elő a felnőttek és a gyerekek ismereteinek bővítését a magyar őstörténetről, eredetről, életmódról, hagyományokról, népszokásokról. Zöld növények, indák meseszálként fonták, kötötték össze a műveket.

A tárlat katalógusa egyben mesekönyv is: korondi nyelvjárású népmesék, a mesehősök leírása, értelmezése, a kispasztikák fotói hozzáik közelebb az ősi időket.

Józsa Judit 2009-ben a *Magyar táncokat* mintázza meg. A tánc műszaként a képzőművészeti alkotások legkülönlegesebb darabjait ihlette, bármely stílushoz, korszakhoz vagy műfajhoz sorolható legyen is az. Ez a téma rendkívül mozgalmas szobrászati megoldásokat kíván. A magyar táncok témája a kortárs képzőművészetben, különösen a szobrászatban alig fellelhető, ezért a művész új technikai és szobrászati ötletekben, megoldásokban bővelkedő, tematikus terrakotta kispasztikai tárlatot képzel el. Ezt a megértést ismét különleges installációval élményszerűvé varázsoljuk. A tárlatról katalógus is készül.

A marketingről és a szponzorokról

2004-ben a *Magyar Nagyasszonyok I.* kiállítást közel 6.000 látogató tekintette meg és huszonhárom média-megjelenést regisztráltunk. Ekkor tűztük ki célul, hogy a sajtó érdeklődésére a jövőben tudatosan építünk, növeljük a látogatottságot, a művész és a Magyar Kultúra Alapítvány összehangolt megismertetését és elismertségét. A következő évi tárlat(ok)hoz szponzorokat kívántunk szerezni. A második tárlatot már közel 9.000 látogató tekintette meg. A média is többet foglalkozott a művésznővel és kiállításával; 2005-ben az interjúk, tudósítások, cikkek száma elérte a negyvenet. Mindezekhez jelentősen hozzájárult, hogy a *Magyar Rádióval*, a *Civil Rádióval*, a *Mai Magyar Kultúra* folyóirattal és a *Reggel* c. napilappal sikerült média-támogatói együttműködést kötnünk. E médiumok 2006-ban is partnereink voltak. 2007-ben a *Civil Rádió*, a *Dextra Média*, a *Korhatár*, a *Mozinet Magazin*, a *Népszava*, a *Stáció Magazin* segítette médiatámogatóként munkánkat. 2008-ban a *Képes Újsággal* kiegészülve, ugyanezen médiumokkal működtünk együtt. 2006-ban a *Múzsák kertjét* közel 9.000, a következő évi, egy héttel rövidebb tárlatot, a *TerrAqua világát* kb. 8.000 látogató tekintette meg. A *Magyar mesevilág* kiállításán már közel 10.000 látogatót regisztrálunk. A látogatók számának növekedését egyrészt a médiatámogatásoknak és média-megjelenéseknek, tehát a hatékony sajtó-munkának köszönhetjük. A reklám-spot szövegét és a zenei aláfestését minden évben sikerült jól megválasztanunk. Így a figyelemfelkeltő reklám, a támogatók által nyújtott reklámidő és hirdetési felület, valamint a rádió, a televízió és a nyomtatott sajtóban megjelent interjúk, riportok, tudósítások erősítették egymás hatását. Fontos tapasztalat, hogy a látogatók vitték a szép és jó hírt; tehát a visszatérő vendégek újabb érdeklődőket hoztak.

Tudatosan törekedtünk a koordinációra. Szeptember második vagy harmadik hétvégéjén van a Kulturális Örökség Napjai országos rendezvénysorozat. Ehhez a Magyar Kultúra Alapítvány is csatlakozott. Vetített képes előadásokon mutatjuk be az épület kalandos történetét, az MKA tevékenységét, programjait. E napokon mintegy 1000-1500 érdeklődő tekinti meg székházunkat és aktuális tárlatainkat. Számítunk a Mesterségek Ünnepe, az augusztus 20-ai ünnepségek, a Budapesti Nemzetközi Bor- és Pezsgőfesztivál, továbbá más, várbeli rendezvények közönségére is. Célunk, hogy a jövőben további partnereket vonjunk be médiatámogatóként, illetve bővítsük, megújítsuk a közönségszervezés módszereit, hogy átléphessük a tízezres látogatószámot.

A honlapunkon minden évben külön részt szentelünk Józsa Judit tárlatának. A művésznek 2008 tavasza óta saját honlapja is van, amelyen az alkotásai – különleges fotózási technikának köszönhetően – körbe forogva, tehát három dimenzióban láthatóak. A művésznő elektronikus címlistájára mindig kiküldjük a tájékoztatót az aktualitásokról. Erre

a listára napról-napra egyre többen iratkoznak fel. A Budai Várban jelentős a belföldi és a külföldi turistaforgalom, ezért 2005-től minden évben magyar és angol nyelvű molinót helyezünk el az épület főhomlokzatán, hogy az arra sétálók figyelmét felkeltsük. A székházunkban és a környező intézményekben, üzletekben is elhelyeztünk kétnyelvű plakátot és szórólapot. A tárlatokon a szobrok melletti leírásban olvasható a megformázott alak élete, története, jellemzői. Ezeket is lefordítjuk angol nyelvre, összefűzzük és a kiállításon a külföldiek mintegy tárlatvezetőként tudják használni.

Ami a szponzorokat illeti, célunk, hogy elsősorban pénzt kapjunk, de a potenciális támogatók között van olyan vállalat, amely például a megnyitó ünnepség vendéglátásának szolgáltatásával, fénymásolási és nyomdai munkák elvégzésével tudta segíteni rendezvényünket. A potenciális médiatámogatók és szponzorok meghatározásakor elsősorban a korábbi kiállítások, egyéb rendezvények miatt kialakult személyes, jó együttműködésekre, Józsa Judit és az MKA kapcsolati tőkéjére építünk. Így 2005-ben a Copy General Kft., a Jodicum Ásványvíz, a Polgár Pincészet, a Premium Hungaricum Egyesület, a Tokaj Hills Kft., a VGA Kft.; 2006-ban az Aqua-Nova Kft., a Dextra Média Kft., az Eszes Vin, a Fortuna Stílus Galéria, a Kruchio Design, a Nestlé, a Tokaj Hills járult hozzá a kiállítás sikeréhez. 2007-ben az Aqua-Nova Kft., az Eszes Vin, a Silvanus Díszfaiskola, a Tokaj Hills Kft., 2008-ban az Aqua-Nova Kft., a Ganoderma Wellness Kft., Meyke és a Silvanus Díszfaiskola támogatta a tárlatot. Nekik köszönőlevelet írtunk, és mivel a megnyitó ünnepséget közülük sokan megtisztelték jelenlétükkel, rögtön átadhattunk nekik egy-egy, Józsa Judit édesapja által készített kerámia dísz tárgyat (korondi tányér, gyertyatartó vagy váza). A kapcsolatépítés érdekében meghívót küldünk különböző rendezvényeinkre, tájékoztatjuk őket az Alapítvánnyal és Józsa Judittal kapcsolatos újabb eseményekről, hírekről.

Az évenkénti 10.000 látogató, a közel félszáz média-megjelenés, a hazai és külföldi szobor megrendelések, a vendégkönyv beírásai dokumentálják a komplex marketing munkát, hitelesítve ezzel a *küldetések találkozását*.